

ЧУРАПЧЫ
ОРОНУОНУН
КАБЫАГА

№ 108 (7493) ♦ 1993 снл. Балабан ыйын 11 күнз. Субуота ♦ Смыната 25 солкуобай

СНА

1943 онд бусдын 21 хаан-уруу нийлээд Гүн

Саллаат ухун, сымдал-
ланнаах абанын аартыгар
итинник суолунан кири-
биттэртэн сыйпердари
итэн таһаарар 330-с пол-
ковой оскуелаа сүүрбөч-
тэ саха уолаттарын сүү-
мэрдээн ылбыттара. Тии-
ни харакха эрэ табар
бергэн ылааччылар да-
ээн, вомотрхо кирибит
улчуот удьуордара аатта-
аннар Дьэжуускай, Нам
Арбаа Хаҥалас ыччатта-
рынын бэбээһини сту-
синар Афанасий Гуляев,
Игнатовичин, Криси-
дыльников эһийитин-
тэ. Тылын-өһүн көнө-
рүүчү, чөлүһүнү Афа-
насий Макаров илиитигэр
ылбыта, Григорий Спири-
донов дьыггээх художник
талаанынан лисонтары,
ханыаттары уруһуйдаан
киргэтэрэ, Петр Спири-
донов, бөлөһөтүнэй курдук
буукубалары түйэртээн,
илиитинэн суруйан эри-
лэнэрэ. Спиридоновтар
онгорбут лисонтара, ха-
ныаттара алардаа сивэ-
рой көстүүлэринэн да
ыгыра тураллара. Ол

Дьюкусай к

Хүндэтгэсэн: **Правительство учиратгаах мунһаагар «Тулааһах
ободорго уонна төрөнһүттэрин өртүдэрэнтэн харуута**

Снайпер ыстаал буул-
датынан фашистары ың-
дыйсыахпыт дигэн туйгун

Октябрьской революции
16 сылы туолууттар Кы-
зыл Армия сэрмилэр Ук-
раина киин куоратын
Киев немец талабыр-
дыттарыттан босхолоон
төрүү-өтүү үгэннээн ту-
рар күннэрэ эйилэр. Ку-
раттан чутас турар Бо-

CIA

малах Фрунзе аатынан
2-с танковий училищени
итиһинилхотх үөрэн
үтүрэн, младшай техни-
лейтенант званиятын ма-
лыта. Кыһыл Знамялаах
Кыһыл Сулус орденнаах
1935-с гвардейскай Поло-
тай 152 мм-дээх самоход-
кай артиллерийскай полк
астаах батальонун сас-
таабыгар механик-водител-
нын Япония милитарис-
тынан уруускаласпыт.

Пограничная станция
на сабалаан Маньчжурия
улам куйаардарын, хай-
лаа үрэхтэрин туораан
бонештар тохуурдарын,
бортинктар хөрдойбуу
бөргөнүүлэрин тодута
ньаан самоходкалар Му-
ницийн куоракка диэри
битан тахса хонукса
бостох кинрсинилэри көр-
өн тийибтаттаа.

Атырдах айыы 26 кү-
тэр мнэрык, хабыр пн-
йсыы Хияган хайатын
оразыыга буолбута.
Соллөрүн утуларга хо-
йбут смертниктэр—дү-
дүн сэринһитэр рота-
ла, снаряд, пулемет ар-
хтыы уотуттан өттөрө
лаһан көрбөккө, харса

Муданцангь куораты
ылын сэринтигэр Петр
Спиридонов бытан аспит
самоходката тийилниктерин
инжаабы быһа таһтарбитэ.
Бэйлэте дөйөн (контузья-
лалаһ), санбатка сытарга
тпийбитэ. Сэрин кэнниттэн
Кытайга, Маньчжурияда
тобус ый устата сулуусу-
лаабыта. Дьыалэригэр ба-
рааччылары солбуйарга

Смертінгтер дэ кэһай-
тэр быһылдаара. Туох-
тунук буолбутун билэргэ
тэр Спиридонов старшай
ах 10-с ми разведкада
эбүттэра. Ол хаһа хас-
саатчылары солууларга
ыгырыллыбыт эдэрдэри
бэйэлэрин баай оһыттары-
тар үөрөһүннэтэрэ. сав-
дейскай аһамыны, чыһи,
ааты сүөлү үрдүктүн ту-
тарга үһүйбүттэра.

Дэл уонна правительств
во аналлах учураабынан,
учуутал үөрэхтээгинэн,
Советскай Армияда су-
лууспалыыртан босхолом-
мута, 1946 сылтан 1982
сылга днэри, барыта 36
сыл усталаах-туоратыгар,
воруст үөрэдиригистегэр
бүтүн өлөкүн аанабыта.

Ити салаа туйгуна оро-
йуон бир чааылхай ком-
муниа, революционный,
болбоуой уовна улэа ал-
бан аат кулуубун добуун-
наахтык салайбыт ыччат
олус ыттыктыр апа таба-
мын Петр Бодоров Сун-

өрхүү батархыг өртүгэр ил тиймгэ харбаймдизн, дьэ, манна буюу Кыайындаах тахсы-рөөмөдчюстэр хас сал-л, офицер, өлөрүүлү-н, уугуур ДОТ үлгү эриллибистин, чугаһы-рөөх саринаары суох-и быһааран чааста-ар төккүлээр. Биир ырбысты атыннардыгар ээрэн барыта бизэ-стниги бидиэн тутан быттары, туту көр-лэри - билбэттарин дия младаш техни-

Петр СЕДАЛНИЦЕВ.

БИҢИГИ ТАНКИСПЫТ

нук сулуусаланы, үөр-
нэ сырыттахарына о-
куолаттан атын чаастар-
га ысталабытара. Ин-
нэ тынан Петр Спири-
дов Дуринга тийин 82
ми ырахан киномет
расчетугар наводчигынан
(ытааччынан). онтон ко-
мандирынан азаммыта
Аны автоматчиктар рота-
тарыгар отделение коман-
дира буолбута. Итинэн
Казань куораттан чугас
Юдино станцияга тий-
битэ, 42-с стрелковой ди-
визияга 2-с зенитэй ба-
таляонуга расчет коман-
дирынан сулуусалаабы-
та. Дьэ, манка киин сово-
дох саха буолан хаалбыта.

Фронга барыан, сэрнэгэ тийнхэн олус да бабарара, онго сүрдхэри дуулузыгар дылба-хааныттан көрдөхө. Дээү түбэлтэлэх диэнки-эс дылы, убайа Гриша Спиридонов, бэриэ билэр биэр бойдулаава Кеша Попов (Дьоддох) марше-вой ротага түбэхэн фронга-баран иһэллэрин көр-үбүтэ. Дьэ уонна хара гүүһүнэн вагонна өлөр-өй, ол эшелоны кытта ржаа диэнки айаныы тур-ута.

Байыңнай кэм кытаа-
х дьһөннүлүннэгэ, хон-
уруола өр-өтөр гымма-
ада. Комендатуралар
буругулар аара тивир
уолга ыбылы харбаан
ылбыттары, чааһыгар таг-
лары тийэн ажалыттар.
Сууттаабатахтарыгар
эр байыыба диктэбиг,
аара-суога уон суукка
олдохтоох кытаанах
байынан мугурдаммыт-
ра. Ону да төсүрү оло-
ротого — фронтга атаарып-
тар часкы ынтаннар, бу
арыгыга, дыа, кырдьык,
ожаа, фронтга, аттам-
ыттар ахсаанырытар
фронтго

Кызыл Армия сержана т
ангелалх түөрт ыйы с
на нөтөспүт. куушут

вари станцияда төгүрү-
түллөн сытар фашистар
көриндәре бәрнәртөн ак-
кастанан, кигрени кнәз
уоттаада күдүмчүлүмн
тө. Өсө бигиң маастар-
ты тууаайыларынан то-
до мотен тахсан куотта-
ры соруналдар өбят.

Онуохада төгрүрүйн сы-
гаагчидарга эбнн күүс
былыгыннан уонна сол
будахыкка даданы ана-
дан училдище курсаннара
ардах-силбиң аннынан
у-бадараан олбох-
тоох онуоваларга тий-
биттэр. Эбинтин ардах
лабастаах уулан кутан
сүһүйбүт. Дьэ, оннук
лаабыга суунууны быһа
кык өртүттэн катэсчигэн
эриэстэ сынылтар. Онно
сүтүрүмбэттэр, өстөөх-
төр дөрүү-дөрүү түлө-
лүннэн, автоматынан ытан
уһуурдаллар. Итиннигэ
ан-бастаан түбөспит үө-
һүбүрү сүөх уолаттар сө-
үрү сүөхтэригиттан мэнник
уулдыа сэисэстэ буолан
ыстыгыттар, алуу сүтүү
а тахсыбыт.

[illegible]

Биһирдэ көрдөгүтэ ол далайга
айарай үһүө буолан сы-
рар окуосаларын үрдүгүн
айар буоста түспүтэ. Хай-
дах ордубуттарын ойдоо-
т. Биһир курсаны танк
дэһэ үһтээн иһин аатыт-
та аһарбыт. Оттон Петр
айардоһон сунньун, си-
ни тенододун амсадал-
ла, ойун сүтэрэн, госпи-
талга ый алгара көрүнө
пыһа.

Киевская Русь. Зна-

● КЫАНЫ 50 СЫЛЫН КӨРСӨ

„ӨЛҮҮ ХАРАБЫН ҮСТЭ ӨНӨЙӨН“

Итинник ааттаах кинигэни соторуугаабыта Дьокуускайга «Вичик» национальнай кинигэ кыбата бачээтээн таһаарда, Автора—биигин биир дойдулаахпыт, Ада дойдуну көмүскүүр Улуу сэрин кыттылаабыта, Саха Республикатын үтүөлээх учуутала Иван Михайлович Павлов.

Кини Чурапчыттан уоттаах сэрин голоонугар тиһиэн хабыр өстөөхтүүн өлөр-тиллэр кыргылыналарга Ийэ дойдуларын көмүскүүр сэринлэспит барыта 15 буойун туһунан таттык ахтыллары докумуонарга олобуран кэрэхсэбиллээхтик суруйбут. Ол курдун, «Семен Дмитриевич Флегонтов туһунан бүтүн кинигэ тахсыбыта. Ол эрээри кини 5 бөйө, буой орденнарын туох иһин ылаттаабытын туһунан сибидин ахтыллыбат». «Тыа сириттэн ыгырыллыбыт иһин дьэтэххэ наһаа элбэх өрдөннардаах. Орденнара улахаттарый?» диир эрэмхэт курдук санараллара, маннай утан, дойдутун дьонноро. Биир үксүн ол да иһин уонна сахалар да хайдах сэринлэспиттэрин биллэрээр суруйан эрэбин»,—дизбит автор итинэн ити орденнарын бирикээстэрин туох баарынан биллһиннэрэр.

Манна байыаннай летчик капитан Семен Егорович Аммосов, снайпер, бойобуой Кыһыл Знамя орденнааһа наһараадаммыт, сэрин хонуутугар геройдуу охтубут офицер Егор Дмитриевич Догордунов, албан ааттаах генерал Доватор 2-с кавалерийскай корпусугар сулуусалаабыт Прокопий Иванович Дюдорев уо.д.а. тустарынан аарыахха сөл.

Бу кинигэ тһэбинэн киирбит «Өлөр-тиллэр үлүскэнигэр» диир суруйууну кини долгуйбакка эрэ ааһым суох курдук. Ол—армияда ыгырылларыгар 44 саастаах Дмитрий Ифанаевич Аммосов туһунан суруйуу. Бу ахтылгыгар автор тус бөйөттөн буолбакка, саллаат Д. Аммосов дьонго көпсөбүтүгэр олобулар. Өстөөх уотун ортотунан станковой пулеметтары таһаары түгэи суруллар. Эрдэ командир бирикээһин барыт үс саллаат өстөөх буудуулаахтан өлөллөр. Төрдүс кинигэ командир Дмитрий Аммосов ыһыһыт.

«Дмитрий ити курдук пулеметун этэнигэр соһон адалан командирлар рапордаата. Командира суолтатыгар хайыабыта буолла. Уонна аны иһин пулемету баран адаларыгар бирикээстэти. Дмитрий күүһүлэтэх өртүттэн бу тыллары иһиттэ. Сүрүбэ түөһүн иһиттэн төлө көтөн тахсыах курдук буолла түстэ, тыһыа бобуллан харааа ирим-дырим буолулаан ылла. Халтан кэлэн үрүбэ суох, көлхө бөрөстүөй үлэһитэ, саха иһитэ нууччалык сатаан, буолан баран командирын эрө көрөн тугу эмэ этэр, быһаарсар кыахтаах буолуодуо. Сибидин агай иһинилэ быһааммыт аадын айаар эмэ тһынэ буоллаа. Кыһытыгар ыксаан «командир иһин иһиттэ» диир тыһыс санаалар «Өйүгэр ханнык эрө түгэһтэ күлүм гынан ааспыттара диир сөһүргүнэ эбитэ үһү. Дмитрий Аммосов уоскуйан, туох баар ойун санаатын, сатабылын ыһыан Иккис пулемету соһон адалан командирын иһингэр үгүлүһүтэ. Саллааттара, добоһторо оо, онно тоһөлөөх үөрдүлэр этэй.

Бу сырыһыттан иһин Дмитрий ханнык наһараадамы ылбыта буолуодуи саныыгыты? Суох. Баара биллибэт. Тыһынааба эбитэ буоллар тугу эмэ быһаарыа, чуолкайдьа этэ.

«Саныыбыт ээ, тоһөлөөх хөрсүн быһыһылар өйдөмөннө, бөлүгүтэмкэ хаалбыттары буолла диир» автор кинигэтин түмүктүүр. Бу кинигэни суруйбут ытк мааны кийибитигэр Иван Михайловича махтаньах көрүннээхпит. Кини билигин дааны олох ортуулар үөһүн эрчимнээхтик туттан сылдыр кырдыабыс буоллар, Ада дойдуну сэринтин кыттылаахтарына ааттары-суоллары үйэтиһиңэ, ниилэр суоллары кэлэр көлүөнэбэ чөмчөтөн хаалларыта ахсаабакка дьаныһан үлэлиир. Холобур, республикада бачээттэн тахсыахтаах «Ойдоһунуу» мемориал-кинигэ үгүс матырылаалары бэлэмнээр. Кыһылы 50 сылы көрсө биир дойдулаахтары, үлэһиннээхтэрин—сэрин кыттылаахтары туһунан салгы суруйарга ыдыһар.

Ц. СЫРОВАТСКАЯ.

Эбэрдэлиһит!

Күндү ийэбитин, эбэбитин Мугудай кыһылынан олохтоого Анна Павловна СИВЦЕВАН 85 саасын туолбуһунан итинник эбэрдэлиһит. Баһарабыт дөкөс доруобайдык, үрө-көтө сылдырар. Утүө сү, бэлэ, иетинг кыһылынан иһин барыа байыла.

Кыһылыг, уолаттарыг, күтүөттүг, кийинтэриг, сизинэриг.

х х х

ССРС гидрометеорологическай сулуускатын гуйууун, үлэ ветеранын Павел Иванович СТЕПАНОВЫ 80 сааһын туолбуһунан итинник, истинник эбэрдэлиһит. Баһарабыт чэсин доруобуулаа, үһүн дьоллоох олоһу.

Метеостандия коллектива.

х х х

Кэргэммин, аҕабытын, эбэбитин Иван Александрович АММОСОВЫ 70 саасын туолбуһунан итинник, истинник эбэрдэлиһит. Баһарабыт чэсин доруобуулаа, үһүн дьоллоох олоһу.

Кэргэммин, оҕолорун, сизинэриг.

х х х

Күндү таһаарыһытын Гаврил Николаевич РЕШЕТНИКОВЫ 55 саасын туолбуһунан итинник, истинник эбэрдэлиһит. Эи куруук дьонго үтүө сыһыаньыһын, эбэбэс кайгыһын биигин иһин туттабыт. Хаһан да кырдыгыга бериммэҥкэ, доруобай буоларгар, кэргэммин, оҕолорун, сизинэриг кытары үгүс сыһ хаарын түһэрэн үрө-көтө сылдырар баһарабыт.

Таһаарыһтарыг Максимовтар.

Франция. Бу бикэ ырачааннар—Кальвадос провинциятаары звериненко Сахара кумах куйар саһылыттан төрөбүт оҕолор.

Маннык бөрт сэдэх буолааччы, кинилэр арай аһыс сылаабыта Страсбург уонна Мюлуз куораттар зоопаркаларыгар төрүүбүт биирбиттэрэ.

АФП—РИТА—ССТА
фотолара.

КӨННӨРҮҮ

Хаһыат балаан ыйын 7 күнүгэр иһиннэрэр «Көдүүстээх көпсө-тиллэр» диир информация Амурскай уобаластан атылаһыһылар от кэммэй уонна аренда саалаан 3,5 тыһ. тонна от таһылаабыта» диир хаал техникалар өртүгү көннөрөн аабыллыах-иһин кыһан көрүлү-таах.

Таһылар ийэбит, эбэбит, хос эбэбит колхознай-совхознай тутуу ветерана, хоту көһөрүү кыттылаабыта.

ЛАЗАРЕВА Аграфена Семеновна

үһүн ыраахан ырыһыттан өлбүтүн, диириник курутуулан туран, аймахтарыгар, билэр дьонугар иһитиннэрэбит.

Оҕолоро, кийинтэриг, күтүөттэриг, сизинэриг, хос сизинэриг.

Лазарева Аграфена Семеновна өлбүтүнэн диирин курутуулары тиэрдэллэр.

—Оҕолоругар, сизинэригэр, хос сизинэригэр, аймахтарыгар Кыһылаах сельскэй Сэбиэтэ, нэһилиэгин дьаһалтата.

—Уолугар Барахсанов Пантелеймон Пантелеймоновичка «Арылаах» коллективнай предприяиэе коллектива.

—Кыһыгар Барахсанова Анна Пантелеймоновнада Арылаахтаагы дьаһылда-сад коллектива.

—Оҕолоругар, сизинэригэр, хос сизинэригэр аймахтара Арылаахтан Борисовтар, Барахшовтар, Егоровтар, Чурапчыттан Барахшовтар.

—Эмэ иһиннэрэ аймахтара Поповтар, Федоровтар, Савиннар.

ОРОЙУОН БОЧУОТТААХ ГРАЖДАННА,
3 БОЮБУОН ОРДЕН КАВАЛЕРА
ТИМОФЕЙ СТЕПАНОВИЧ НОГОВИЦЫН
БИРИНИГЭР БИРДИНИЛЭЭН БАСТЫЫР
ИҢИН АҕАБАС КҮРЭХТЭЙИ

Күрэхтэһин Маралааһы бөһүөлөгүр балаан ыйын 17 күнүгэр ыһытталар. Оройуон иһиттэн, таһыттан сааһыттан тутулуга суох эр дьон (уолаттар), дьахталлар (кыргыттар) иһин бадалаах кытталлар. Аһаҕас прицеллээх булт тохсөккатынан 50 метртэн сыһан эрэ ыһытталар: 5 боруобалыыр, 10 заетнай ыһыт.

Стартовой усулуоһу—5000 солк.

Күнүс 12 чааска мандатнай комиссия, 12—14 буфет үлэһиннэр.

Күрэхтэһин 1 чааска аһыллар уонна 5 чааска диири ыһытталар.

10 үүтүгү түмүктээх ытааччылар финалга киирэллэр.

Бириннээх миэстэлэргэ тахсыһыттары наһилиг дьаһалтатын, «Садах» таһаарыһыта сыһаалаах бөлөхтөрө күтүлэлэр. Эр дьонго уонна дьахталларга бастааһыттарыг биридиннэлэригэр 100000 солк. бириэмийэ барылаар.

Стартовой усулуоһу тоһөлөбүттэр абсолютнай чемпион аатын ыһар иһин күрэхтэһингэ кытталлар.

5 боруобалыыр, 10 заетнай ыһыттар түмүктэригэр абсолютнай чемпион быһаарыһылар уонна кини Т.С. Ноговицын бириһиһа тыһылаах борооскунан бириэмийэлэнэр.

Кыттыһан бадалаахтар бөһүөлэрин ссаларын, ботуруоннарын, оптикаһай прибордарын илдэ кэлиһхтэрин сол.

Нэһилигэ дьаһалтата, «Мугудай» сыһы заводун дирекцията, «Садах» таһаарыһыта.

АТЫЛЫБЫТ

Дьокуускайга ГРЭС гэр засыһыой дьаһаллээх). Оройуонугар 40х50 метр Чурапчы сэдэһиһытигэр иһиннээх убааһыа (иһин- телефонмут—21-412.

Күндү уолун, кэргэммин, аҕабыт, убайым, эбэбит үлэ ветерана. «Якутводмелиорация» ПМК-тын урунку кыһаабынай инженерэ, механика.

ПОСЕЛЬСКАЯ Михаил Прокопьевич соһумардык өлбүтүн, диириник курутуулан туран, аймахтарыгар, таһаарыһтарыгар, билэр дьонугар иһитиннэрэбит.

Аҕата, кэргэм, оҕолоро, балта, күтүөттэриг, сизинэриг.

Посельская Михаил Прокопьевич өлбүтүнэн диирин курутуулары тиэрдэллэр.

—Аҕагыгар Посельская Прокопий Прокопьевичка, кэргэмигэр Филиппова Любовь Иннокентьевнада, балтыгар Филиппова Мария Прокопьевнада, оҕолоругар, күтүөттэригэр, сизинэригэр чугас дьонго Посельскайдар, Тимофеевтар, Павловтар.

—Эмэ иһиннэрэ «Якутводмелиорация» ПМК-тын коллектива.

—Кинилэргэ, аймахтарыгар бииргэ үөрөмүт таһаарыһтара.

Диирин агрошколаһын администрацията, профкома Васильева Фека Степановнада таһылар быраата.

НЕУСТРОЕВ Иван Степанович

үһүн ыраахан ырыһыттан Дьокуускайга өлбүтүнэн диирин курутуулары тиэрдэллэр.

Таһылар кэргэммин, аҕабыт, эбэбит Диирин бөһүөлэһин олохтоого, үлэ ветерана.

КУЗЬМИН Василий Иннокентьевич

үһүн, ыраахан ырыһыттан өлбүтүн, диириник курутуулан туран, таһаарыһтарыгар, билэр дьонугар, аймахтарыгар иһитиннэрэбит.

Кэргэм, уолаттара, кийинтэриг, сизинэриг.

Кузьмин Василий Иннокентьевич өлбүтүнэн диирин курутуулары тиэрдэллэр.

—Кэргэмигэр, оҕолоругар эдьиһидэрэ Кузьмина Ульяна Иннокентьевна, аймахтара Дмитриевтар, Холостиковтар, Павловтар.

Редакторы солбуйааччы М. Н. СИДОРОВА.

НАШ АДРЕС: 678700, с. Чурапча, ул. Карла Маркса, 26 «а». ТЕЛЕФОНЫ: редактор—21-332, отдела—21-265, общий—21-505.

Учредители (соучредители) газеты «Сага олох» — Министерство печати и массовой информации Республики Саха (Якутия), Редакция, Местная администрация района, Районный Совет народных депутатов. Газета издается на якутском языке, выходит по вторникам, четвергам и субботам. Индекс газеты: 54967. Объем — 1 усл. печ. лист. Тираж — 3339.

Зарегистрирована Саха (Якутской) региональной инспекцией по защите свободы печати и массовой информации.